

Schullin je vídeňským rodinným šperkařstvím a distributorem švýcarských hodinářských značek. Založil jej Herbert Schullin, dnes v něm pracují i oba jeho synové s manželkami. (zleva) Lukas, Oriane, Herbert, Beate, Clara a Johannes Schullinovi

Architekt ŠPERKŮ

Vídeňské rodinné klenotnictví **Schullin** je od svých počátků v 70. letech těsně spjato s architekturou. A to díky vizi jeho zakladatele Herberta Schullina. Jeho butiky v centru města navrhl rakouský nositel Pritzkerovy ceny Hans Hollein. A co víc: Ioni v prosinci byl po pečlivé renovaci otevřen Looshaus. V jedné z nejvýznamnějších staveb Adolfa Loose naleznete hodinky značek, jež Schullin ve Vídni zastupuje.

Text: Eva Hlinovská

Foto: archiv Schullin

Architektonický svkost Looshaus, který postavil brněnský rodák Adolf Loos v roce 1911, se nachází v samém centru Vídne, naproti bývalému císařskému paláci Hofburg.

Těžko bychom ve Vídni hledali prestižnější místo, než je Michaelerplatz s číslem popisným 3. Impozantní stavba s nádherným portálem a sloupy je jednou ze zásadních památek vídeňské moderny. Vždyť ji také v letech 1909-1911 nepostavil nikdo menší než slavný modernistický architekt a brněnský rodák Adolf Loos (1870-1933), jenž ovlivnil i Le Corbusiera.

Adolf Loos, mimo jiné autor zásadní teoretické statě modernistické architektury Ornament a zločin, navrhl stavbu čistých tvarů, bez do té doby oblíbených dekorací na fasádě. Loosův dům záhy získal nelichotivou přezdívku „dům bez obočí“ (a také mnohem horší, jako je „víko od kanálu“ nebo „obilní silo“) a jeho stavba vzbudila – jemně řečeno – ne vždy přívětivé reakce.

“Pro mladého člověka není jednoduché pochopit svět šperkařství a hodinářství. Mně se to povedlo díky drahým kamenům a studiu gemologie. (Lukas Schullin)”

Mezi odpůrce Loosova mistrovského díla, které vzniklo na přání vídeňského obchodníka Leopolda Goldmana coby filiálka krejčovství Goldman & Salatsch, se počítal dokonce sám rakousko-uherský císař František Josef I. Na svůj názor měl stárnoucí monarcha, vládnoucí císařství od roku 1848, samozřejmě právo.

Looshaus totiž stojí přímo naproti vjezdu do bývalého císařského paláce Hofburg (dnes jde o sídlo rakouského prezidenta) a císař mohl jeho stavbu pozorovat přímo z oken svého sídla. A naopak: výhled z mezzaninu Looshausu skrze pečlivě zrenovovaná okna s původními skly vás okamžitě vrhne do časů císařského majestátu. Historické okenní tabulky jsou velmi křehké, a tak je velkou úlevou, že po Michaelerplatz se můžete projet jen v kočáře, a ne v automobilu. Skrze okna lze obdivovat grandiózní vjezd do paláce z roku 1888, takzvaný Michaelertrakt.

Před ním se srocuji turisté kolem známých vykopávek pod náměstím, odhalujících staré

Vídeňskému Loosovu domu se navrátíl lesk díky rodině Schullin. V přízemí domu naleznete obchod značky Rolex, kelnoty yvsokého šperkařství Schullin i hodinky značek, jako Parmigiani Fleurier nebo zenith.

Do původního interiéru navrženého architektem Adolfem Loosem, jemuž dominuje mahagon a dubové dřevo, se podařilo citlivě zakomponovat vitríny s hodinkami. A to i díky bolzanského architektovi Peteru Plattnerovi, který navrhuje italské butiky Rolex.

římské tábořiště a základy středověkých domů. Jejich zakomponování do náměstí měl na starosti počátkem 90. let jeden z nejvýznamnějších rakouský architektů a nositel Pritzkerovy ceny za architekturu z roku 1985 Hans Hollein (1934-2014). O Hansi Holleinovi, jehož nejslavnější vídeňskou stavbou je dům z počátku 90. let hned naproti katedrále svatého Štěpána, kde dnes sídlí známá vídeňská restaurace a hotel Do & Co, v tomto příběhu ještě uslyšíte.

Jeho architektonická práce je totiž spjatá i s vídeňským šperkařským domem a distributorem švýcarských hodinek Schullin, bez nějž by Looshaus nemohl být loni v prosinci otevřen ve své původní podobě.

JAK ZRENOVOVAT KREJČOVSTVÍ

Při vstupu do Loosova domu zaujme kombinace mahagonového dřeva a mosazi, šedozelenou barvu čalounění doplňuje světlý mramor. Přízemí Looshausu je věnováno hodinářským značkám, které vídeňské klenotnictví Schullin zastupuje

pro rakouský trh (činí podle slov Lukase Schullina, výkonného ředitele značky, zhruba 70 % obratu firmy).

Ve východním křídle budovy se nachází samostatný butik Rolex. Dealerem prestižní švýcarské značky je Schullin už od roku 1954 a na současnou rekonstrukci obchodního místa Rolex i celého Looshausu se podílel bolzanský architekt Peter Plattner, který navrhl interiéry italských obchodů či prodejních míst v současné domě nejpopulárnějšího výrobce švýcarských hodinek. Peter Plattner měl na starosti zařízení obchodu Rolex tak, aby dokonale – i při zachování charakteristického zařízení všech butiků Rolex - zapadl do jedinečného interiéru historického domu.

Sortiment tvoří další hodinářské značky, jejichž mechanické skvosty jsou vystaveny v navesícených vitrínách: Hublot, Parmigiani Fleurier, Zenith, Tudor nebo Frederique Constant. A v nejbližší době ještě některé přibudou. Nádherný interiéru obchodu je doplněn menším salonem v západním křídle, kde jsou k vidění opulentní kolekce vysokého šperkařství značky Schullin.

Unikátní interiéru samozřejmě chtějí obdivovat nejen zákazníci, kteří si přijdou vybrat hodinky, ale též turisté – Vídeň je v posledních letech jednou z nejpopulárnějších evropských destinací a klenotnické či hodinářské obchody, jako třeba Van Cleef & Arpels, zde vznikají doslova jako houby po dešti. Kvůli velikosti domu však není možné provádět větší skupinku než pět lidí.

Impozantní schodiště nás přivede do mezzaninu Looshausu, kde se nachází pečlivě zrenovovaný historický nábytek, původní koberce, ale též kanceláře rodinného vedení firmy. Bude využíván pro privátní akce. V klidu si zde budou moci pohovět i důležití zákazníci značky, kteří chtějí své soukromí. Na stolech kromě květin narazíte i na výpravnou publikaci z roku 2023 od nakladatelství teNeues „Schullin Wien. Tradition Reinvented“. O rodinné firmě a jejím významu pro vývoj nejen rakouského šperku ji napsala známá historička šperků Vivienne Becker.

Na původní účel budovy – tedy krejčovství – odkazuje industriální část domu. Obvykle je návštěvám uzavřena, nacházely se v ní krejčovské

dílny Goldman & Salatch. Looshaus samozřejmě odráží i turbulentní dějiny středoevropského regionu. Po skončení první světové války a rozpadu Rakouska-Uherska musel Leopold Goldman reorganizovat výrobu, protože přišel o řadu movitých zákazníků z vídeňského císařského dvora.

Po anexi Rakouska v roce 1938 byl dokonce v přízemí domu zřízen automobilový salon a původní interiéru byl odstraněn. V 60. letech pak Looshaus přišel o svou fasádu, kdysi tak nenáviděnou, a venkovní schodiště, přestože je od roku 1947 památkově chráněný.

S koncem 80. let se v budově usídlila rakouská banka (před tím, než ji převzala rodina Schullin, zde byla pobočka Reiffeisenbank). A dům měl poprvé v dějinách ohromné štěstí. Její generální ředitel Alfred Zupanic se totiž rozhodl stavbu rekonstruovat do původní podoby a práce začaly hned v roce 1989. První přišlo na řadu schodiště a jeho zábradlí, včetně doplnění původního obkladu z dubového dřeva.

Poté následovala instalace mahagonových panelů a obkladů z mramoru, stejně tak byla

navrácena původní okna a výlohy, jejichž konstrukci tvoří mosaz a dubové dřevo. U soukromého sběratele byly vypátrány i původní nádražní hodiny, které zdobí přízemí a jež se do prostorů Looshausu mohly vrátit po dlouhých 50 letech.

Po přízemí přišlo na řadu vnitřní atrium a mezzanin domu. Díky Alfredu Zupanicovi a jeho vášni tak Looshaus přežil do nového tisíciletí. A v něm mohl oslavovat podruhé spolu se všemi milovníky architektury – Herbert Schullin, hlava rodu, totiž není jen talentovaným šperkařem a neúnavným byznysmenem, ale též velkým milovníkem architektury. A tak ke svému záměru prodávat v Loosově domě hodinky přistoupil s ohledem nejen na byznys, ale též na architektonický a historický význam celé stavby.

ARCHITEKTONICKÉ ŠPERKY

Historie rodu Schullin se začala psát v roce 1888, kdy si Johann Schullin, vyučený hodinář, otevřel

v rakouském Bad St. Leonhard opravnu hodinek. Řemeslu se vyučil i jeho syn Hans, který otevřel hodinářství v Grazu. Za současnou vídeňskou éru Schullin může až Herbert Schullin, potomek třetí generace rodu. Herbert je vystudovaný ekonom a vyučený zlatník.

V roce 1975 – letos tak slaví klenotnictví Schullin rovných 50 let svého působení v rakouské metropoli – Herbert Schullin otevřel první butik značky na vídeňské nákupní ulici Graben 26. V roce 1982 jeho firma přesídlila do nového obchodu na Kohlmarktu 7, kde šperky Schullin můžete najít dodnes. Oba obchody – zejména jejich zajímavá průčelí – dostal na starost už zmíněný Hans Hollein, architekt a přítel Herberta Schullina.

„Hans Hollein navrhl množství obchodů ve Vídni,“ vzpomínal Herbert Schullin během společenské večeře pro novináře ze střední Evropy, Rakouska a Německa, „ale většina z nich se bohužel nadochovala.“

V roce 1991 se poprvé rodina Schullin spojila s Loosovým domem: přišlo totiž na řadu

Z oken Loosova domu je vidět na vjezd do Hofburgu na Michaelerplatz, ale také na archeologické vykopávky na náměstí. Velice křehké okenní tabulky jsou původní.

otevření obchodu Rolex ve východním křídle budovy. Vstup do butiku byl ještě z adresy Kohlmarkt 18.

Díky Herbertovu citu pro zlatnické řemeslo a navrhování šperků se od konce 70. let začaly šperky Schullin dostávat do hledáčku vídeňské společenské smetánky i rakouských a světových osobností. Klenoty jsou k máni nejen v ucelených kolekcích, ale také je 14 zlatníků firmy může vyrobit na míru.

Jsou pro ně charakteristické geometrické tvary a až architektonický přístup k jejich tvorbě. Stranou nezůstávají ani barevné kameny, jedna z velkých vášní Herberta Schullina. Například od roku 1996 začal jako jeden z prvních používat kameny, které jsou velkým trendem posledních let, modro-zelené turmalíny Paraiba. Tehdy se těžily v Brazílii, dnes už jsou kameny v jihoamerické zemi téměř vytěžené a na trhu je skoro nemožné sehnat nové.

„Herbert Schullin vyvinul velice osobní, architektonické, současné a zároveň avantgardní šperky,“ píše Vivienne Becker ve zmíněné pu-

blikaci, „mezi jeho zásluhy patří i to, že otevřel šperkařství drahým kamenům, jako byly tanzanity a tsavority, objevené v roce 1967, stejně jako neonové turmalíny Paraiba, jež se začaly objevovat na trhu koncem 80. let. Právě turmalíny se staly v 90. letech jedním ze zásadních znaků šperků Schullin.“

V 90. letech Herbert Schullin též spolupracoval s významným rakouským klenotníkem Manfredem Seitnerem, díky čemuž vznikly nádherné geometrické šperky. S novým tisíciletím Herbert investoval do vlastních zlatnických dílen, stejně tak se v jeho tvorbě začaly více objevovat diamanty, kameny, jež kolem roku 2000 začaly znovu nabírat na popularitě.

Herbert Schullin se dnes stále podílí na zásadních rozhodnutích ve firmě, spolu se svou manželkou Beate Schullin, jež má na starosti prodej šperků a zejména spolupracuje na špercích na zakázku s ateliérem, který stále sídlí v centru ve Vídni. Do firmy jsou zapojeni i dva synové manželů – Lukas vystudoval ekonomii na univerzitě v Nottinghamu a gemologický insitut. Jako vý-

konný ředitel začal ve firmě působit v roce 2017, po zkušenostech z práce ve švýcarské gemologické laboratoři GRS v Bangkoku a Hongkongu. Technickým ředitelem je jeho bratr, absolvent věhlasné londýnské Central St. Martin's College of Art & Design. Na chodu firmy se podílejí i manželky obou bratrů.

„Myslím, že největší výhodou práce v rodinné firmě je to, že mezi sebou neintrikujeme, nemáme žádné žabomyší spory, jako je tomu v jiných společnostech, ale naopak nám jde všem o jedinou věc – o to, co je nejlepší pro náš byznys,“ říká Lukas Schullin během interview pro Esprit.

Mladý muž, který nás před tím provedl po Looshausu, působí spokojeně. Je veselý, komunikativní a v dobrém rozmaru. „Nejsme pod finančním tlakem, nemusíme myslet na to, abychom mohli vyplatit dividendy našim společníkům a akcionářům. Máme i velkou kreativní svobodu. Na druhou stranu je velmi těžké oddělit rodinu a byznys, doma se vlastně pořád bavíme o firmě.“

Foto: archiv Schullin

„Looshaus je samozřejmě památkově chráněný. Ale i kdyby nebyl, náš projekt by vypadal úplně stejně. Chtěli jsme totiž tuto významnou památku zachovat pro všechny milovníky architektury,“ říká Lukas Schullin, syn Herberta Schullina a výkonný ředitel značky.

TAJEMSTVÍ A KRÁSY GEMOLOGIE

Podle Lukase Schullina i otevření obchodu s hodinkami v Loosově domě bylo možné jen díky společné rodinné vášni pro architekturu a šperky. „Samozřejmě že dům je památkově chráněný, ale náš projekt by vypadal stejně, i kdybychom si s domem mohli dělat, co chceme. Chtěli jsme zachovat tuto slavnou budovu pro další generace, protože znamená mnoho pro Rakušany, Evropany a další milovníky architektury. Prostě jsme udělali to, co jsme si mysleli, že je správné.“

„Podle mě architektura a šperkařství mají mnoho společného, samozřejmě liší se v rozměrech a v účelu, ale stejně jako v případě architektury i u šperku máte spoustu věcí, které jsou dané – dům musí mít místnosti, schodiště, stejně tak každý šperk musí dokonale splňovat svůj účel, ať už jde o prsten, který musíte navléct na prst, nebo náramek, co se připíná na zápěstí,“ vysvětluje Lukas Schullin, který sám některé šperky pro rodinnou značku i navrhuje.

Většinou začne skicovat na cestách, ve vlaku, nebo v letadle, pak jeho návrh přebírají tech-

niční inženýři a vznikne prototyp. Nicméně kvůli vedení firmy nemá Lukas Schullin tolik času, kolik by potřeboval a chtěl. „Hlavně nesmíte o věci moc přemýšlet, to nikdy nevznikne dobrý návrh. A také vždy musíte myslet na to, aby se šperk dobře nosil, aby byl pohodlný,“ doplňuje vystudovaný gemolog, pro nějž jsou drahé kameny velkou vášní, a v knize mi ukazuje klenoty, jež pocházejí z jeho pera.

„Víte, není příliš jednoduché pro mladého člověka pochopit hodinářství a šperkařství. Mně se to povedlo právě díky drahým kamenům. Nejprve musíte poznat jejich chemické složení, o jaký druh nerostu vůbec jde a jak vznikl. A pak je velice zajímavá historie drahokamů, stejně jako místa, kde se těží,“ vysvětluje zapáleně Lukas Schullin, „nedávno jsme například zakoupili nádherný spinel z Pamíru, což je pohoří na hranicích Tádžikistánu, Afghánistánu, Číny a Kyrgyzstánu. Jde samozřejmě o místo, kam jako Evropan cestovat nemůžete, to je příliš nebezpečné, ale v Pamíru se nacházejí nejstarší doly na drahé kameny vůbec. Tamní spinely, rubíny a granáty

nosili místní urození a bohatí lidé už v době před naším letopočtem.“

Lukas Schullin stejně jako jeho otec Herbert však některé doly, například v jihovýchodní Asii a Africe, osobně navštívil. Oba od roku 2010 cestovali třeba do Vietnamu, vyhlášenému díky spinelům, nebo Mozambiku, kde se těží rubíny a rubelity. „Navštěvují doly, kupce a výstavy, kde hledají charakteristické, charismatické kameny výjimečné kvality, barvy a čistoty. Někdy je nakupují přímo z dolů, některé též v neopracovaném stavu, aby je zlatníci v Schullin mohli sami upravit do požadovaného tvaru pro konkrétní design,“ píše Vivienne Becker.

Když se závěrem našeho rozhovoru ptám Lukase Schullina, zda po osídlení jednoho z nejvýznamnějších domů architektonické moderny ve Vídni, nepomýšlí na expanzi do zahraničí (byť klientela Schullin je převážně rakouská), rozesměje se. „Vy jste z Prahy? To asi víte, co znamená moje jméno v češtině. Takže určitě nad Prahou přemýšlím. Myslím, že díky našemu jménu jsme předurčení v Česku k úspěchu.“